

ПРАВИЛНИК ЗА ДАВАЊЕ БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОШ

ОПШТИ ОДРЕДБИ И ДЕФИНИЦИИ

Член 1

Во согласност со својата мисија и вредности, Асоцијацијата за здравствена едукација и истражување Х.Е.Р.А (во натамошниот текст ХЕРА) на клиентите кои ги застапува и на кои им пружа услуги во рамки на своите сервиси, им нуди бесплатна правна помош.

Член 2

Под поимот „правна помош“ во смисла на овој правилник се подразбира изготвување претставки, барања, тужби, жалби и останати правни акти за клиентите, пополнување документи, обрасци, формулари и други писмена, упатување на клиентите до соодветни институции како што се министерствата, органите на управата, судските и правосудните органи, органите, опрганизациите и установите кои вршат јавни овластувања и слично, усно советување на клиентите за конкретна правна работа.

Под поимот „правна помош“ во смисла на овој правилник не се подразбира правно застапување на клиентите пред граѓански и кривични судови, народен правобранител, јавен обвинител и други правосудни органи, министерства, општини, органи на управата и институции, организации и установи кои вршат јавни овластувања.

Во случаите кога постои законска можност како иницијатор на постапка за утврдување и отстранување на повреда на одредено право да се јави здружение на граѓани, ХЕРА во склоп на сервисот правна помош, за своите клиенти ќе ја иницира постапката, ќе комуницира со органот, организацијата, установата, институцијата пред која се води постапката, ќе врши мониторинг на целата постапка, се до носење на решение, пресуда и сличен акт со кој се завршува постапката.

Во случаите во кои како иницијатор на постапката може да се јави само лицето кое претрпело повреда на право од одреден орган, организација, институција установа што врши јавни овластувања, ХЕРА за своите клиенти ќе изготви претставки, барања, тужби, жалби и останати правни акти за иницирање на постапка за утврдување и отстранување на повредата на одреденото право, а поднесувањето на истите и комуницирањето со органот организацијата, установата, институцијата пред која се води постапката е оставено на клиентот.

Член 3

Области во кои ХЕРА нуди бесплатна правна помош во облик на составување на правни акти и материјално застапување по конкретен предмет:

АКО СЕ ИНДЕНТИФИКУВА ПОВРЕДА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА ПОВРЗАНИ СО СЕКСУАЛНОСТА И СЕКСУАЛНОТО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЈЕ - поконкретно ХЕРА ќе ги штити сексуалните и репродуктивните права предвидени со Декларацијата на Меѓународната федерација за планирано родителство (МФПР), и тоа:

- Право на еднаквост, еднаква законска заштита и ослободеност од сите форми на дискриминација врз основа на пол, сексуалност или род.
- Право на учество на сите лица, без разлика на полот, сексуалноста или родот.
- Право на живот, слобода, лична безбедност и телесен интегритет.
- Право на приватност.
- Право на лична автономија и признавање пред закон.
- Право на слободно размислување, на погледи и изразување, право на здружување.
- Право на здравје и користење на научните достигнувања
- Право на образование и информации
- Право на избор за стапување во брак и на засновање и планирање семејство и на одлука дали да се има деца, кога и како.
- Право на отчетност и надомест.
- Сите останати сексуални и репродуктивни права предвидени со домашната законска регулатива и ратификуваните меѓународни договори, конвенции и декларации.

АКО СЕ ИДЕНТИФИКУВА ДИСКРИМИНАЦИЈА - заштита од директна и индиректна дискриминација врз основа на пол, род и сексуална ориентација, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, социјален статус, ментална и телесна попреченост и здравствена состојба, вклучувајќи ХИВ статус.

АКО СЕ ИНДЕНТИФИКУВА ПОВРЕДА НА ЗДРАВСТВЕНИТЕ ПРАВА - поконкретно ХЕРА ќе ги штити правата утврдени со Законот за здравствена заштита, Законот за здравствено осигурување, Законот за заштита на правата на пациентите и сите останати здравствени права утврдени со други закони или ратификуван меѓународен договор, конвенција и декларација, и тоа:

- Право на здравствена заштита
- Право на пристап и еднаква достапност на здравствените услуги.
- Право на највисоко можно ниво на квалитет на здравствените услуги.
- Забрана од секаков вид на дискриминација при пружање на здравствените услуги.
- Заштита на здравствените права што се однесуваат на хуманоста, информираноста, почитување на личноста и приватноста на пациентот.
- Заштита на здравствените права што се однесуваат на партиципацијата и паричниот надомест кој пациентите го плаќаат за одредена здравствена услуга.
- Заштита на сите останати здравствени права предвидени со домашната законска регулатива и ратификуваните меѓународни договори, конвенции и декларации.

АКО СЕ ИНДЕНТИФИКУВА ПОВРЕДА НА СОЦИЈАЛНИТЕ И СЕМЕЈНИТЕ ПРАВА - поконкретно ХЕРА ќе ги штити и ќе помогне во остварувањето на социјалните и семејните права предвидени со Законот за социјална заштита, Законот за семејство и социјалните и семејни права утврдени со други закони и ратификуван меѓународен договор, конвенција и декларација, и тоа:

- Остварување и заштита на правата на парична помош од социјална заштита.
- Правна заштита од семејно насилство.
- Право на развод на брак.
- Родителски права и старателство.

Член 4

Надвор од горе споменатите области, правниот тим на ХЕРА нуди бесплатна правна помош во вид на усно советување и упатување на клиентите до надлежни институции без притоа да навлезе во процесирање и постапување по конкретниот предмет.

Член 5

Во одредени случаи ХЕРА, со претходна согласност на клиентот, ќе соработува со други организации кои нудат правна помош, адвокати од доверба, правни експерти и други стручни лица од областа на правото, се' со цел овозможување подобра, поквалитетна и поефикасна правна помош.

ПОДНЕСУВАЊЕ НА БАРАЊЕ ЗА ДОБИВАЊЕ НА ПРАВНА ПОМОШ

Член 6

Барањето за добивање на правна помош може да се поднесе во писмена, усмена и електронска форма до одговорното лице социјален работник во сервисите на ХЕРА.

Поднесувањето на барањето во писмена форма се врши со пополнување на формулар за настан во просториите на ХЕРА, Младинскиот центар „Сакам да знам“ при Амбулантата во Шуто Оризари и во Советувалиштето за ХИВ/СИДА при Клиниката за инфективни болести и фербилни состојби во Скопје.

Формуларот за настан може да се најде на споменатите локации и на веб страната на ХЕРА.

Поднесувањето на усното барање се врши непосредно во гореспоменатите локации, со усно споделување на проблемот од страна на клиентот, при што одговорното лице од ХЕРА врши пополнување на формуларот за настан

Поднесувањето на електронското барање се врши на веб страната на ХЕРА и формуларот се испраќа на е-маил pravnapomos@hera.org.mk.

Член 7

Во прилог на поднесеното барање од клиентот од страна на правниот тим ќе биде побарана соодветна документација која може да послужи како доказ во конкретниот случај, која се копира и му се враќа на клиентот.

ДОКУМЕНТИРАЊЕ И АДМИНИСТРИРАЊЕ НА ПОДНЕСЕНИТЕ БАРАЊА

Член 8

По прием на поднесеното барање, правниот тим истото го документира и архивира во посебна влошка согласно природата на предметот (хард копи) и врши електронско архивирање и запишување на поднесеното барање во компјутерската архива на поднесени барања.

РАЗГЛЕДУВАЊЕ, ПОСТАПУВАЊЕ И ПРОЦЕСУИРАЊЕ НА БАРАЊАТА

Член 9

При разгледување на барањата правниот тим се води од принципите на независност, објективност, непристрасност, совесност, итност.

Член 10

Разгледувањето, постапувањето и процесуирањето на поднесените барања се врши во следниве фази: читање на поднесените барања и разгледување на поднесената документација, состанок со подносителот на барањето, анализа и мериторно постапување по предметот, состанок на правниот тим со програмскиот координатор и известување на подносителот на барањето.

Член 11

Првичното разгледување на поднесеното барање и приложената документација се однесува на утврдување на фактот дали конкретниот правен проблем, образложен во барањето, спаѓа во делокругот на работа на правниот тим на ХЕРА (дефинирани во Член 3) и дали постои основано сомнение за прекршување на одредени права. Доколку по првичното разгледување на поднесеното барање и приложената документација со сигурност може да се утврди дека станува збор за правен проблем кој не спаѓа во делокругот на работа на правниот тим на ХЕРА или се утврди дека нема повреда на конкретно право, тоа им се соопштува на програмските координатори, и со нивна согласност правниот тим го затвора и архивира предметот.

За носењето на ваквата одлука, правниот тим е клиентот за причините поради кои е донесена одлуката и да состави писмена белешка која ќе ја приложи кон предметот.

Член 12

По разгледување на барањето, доколку се утврди дека истото е во делокругот на работа на правниот тим на ХЕРА и постои основано сомнение за повреда на одредено право, се закажува состанок со клиентот, на кој правниот тим бара

дополнителни информации во врска со предметот и ги расчистува сите евентуални нејаснотии кои претходно ги имал околу истиот.

Пред одржување на состанокот, правниот тим може од клиентот да побара да достави дополнителна документација во врска со случајот.

Член 13

По одржување на состанокот правниот тим на ХЕРА врши целокупна анализа на предметот и на спорните елементи во предметот. Доколку по целокупната анализа е констатирано дека не постои повреда на правата на клиентот, истиот се известува за тоа.

Доколку правникот утврди дека постои основано сомнение и индиции за повреда на правата на клиентот, со претходно добиена согласност од клиентот и координација со програмските координатори, а во некои случаи и со извршниот директор, се обраќа до органите, институциите, организациите или установите кои директно или индиректно се инволвирани во повредата на правата, и бара информации и известувања се со цел да се создаде целосна и објективна слика околу конкретниот предмет.

По добиениот одговор повторно се прави целосна анализа и евалуација на предметот, земајќи ги предвид под еднакво аргументите на подносителот и аргументите на органите, институциите, организациите или установите, а за сето тоа благовремено се известува клиентот.

Доколку во законски предвидениот рок по писменото обраќање не се добие одговор од органот, институцијата, организацијата или установата, се поднесува ургенција.

Член 14

За сите превземени чекори во врска со конкретниот предмет, правниот тим е должен да го известува програмските координатори кој дава дополнителни инструкции, мислења и насоки околу идните чекори. Дополнително правниот тим изготвува месечен извештај за прогресот на сите преземени постапки и во кој ги истакнува оние случаи кои преставуваат најсериозно прекршување на човековите права, за кои треба да се преземат дополнителни мерки од страна на извршната канцеларија.

ЗАТВОРАЊЕ И АРХИВИРАЊЕ НА ПРЕДМЕТОТ

Член 15

Последната фаза по приемот на поднесеното барање е известување на клиентот. Клиентот за сите превземени чекори се информира писмено или усно.

При затворањето на предметот, правниот тим го известува подносителот за сите превземени чекори и и исходот од спроведената постапка, како и за сите евентуални

идни чекори и првни средства кои му стојат на располагање на клиентот во конкретната ситуација.

Член 16

Предметот се смета за затворен во следниве случаи:

- кога од органот, институцијата или организацијата до која била упатен иницијален акт (претставка, барање, тужба и сл.), е добиен првостепен одговор во форма на решение, пресуда и слично.
- ако органот, институцијата или организацијата до која е поднесен иницијалниот акт, во законскиот предвидениот рок не доставила одговор, до истата се поднесува ургенција. Доколку во рок од 30 дена од поднесувањето на ургенцијата не се добие одговор, предметот се затвора архивира. Во ваков случај, по барање на странката, може да се постапи согласно одредбите на Законот за управна постапка што се однесуваат на молчење на администрацијата и да се иницира постапка пред Управниот суд. Во овој случај барањето на странката ќе биде заведено како нов предмет.

Доколку странката е незадоволна со првостепениот одговор и дополнително бара да се иницира постапка пред второстепен орган, тогаш таквото барање ќе биде заведено како нов предмет.

Член 17

Во одредени исклучителни случаи каде постојат сериозни индикации за повреда на некое човеково право, во консултација со програмските координатори и одобрение од извршниот директор странката може да биде застапувана и пред Европскиот суд за човекови права.

Во вакви случаи, доколку постои потреба од дополнителни правни мислења и консултацији, ХЕРА ќе соработува со други организации кои нудат правна помош, адвокати од доверба, правни експерти и други стручни лица од областа на правото.

Воедно ХЕРА, во соработка со горе споменатите организации, се обврзува во име на клиентот да ги подмири сите судски и адвокатски трошоци кои ќе настанат при поднесувањето на апликацијата и водењето на постапката пред Европскиот суд за човекови права.

Постапката пред Европскиот суд за човекови права може да се иницира само во случај клиентот да ги искористил сите домашни правни лекови за отстранување на повредата на одредено право.